

اعتراض‌های کارگری در دو دهه اخیر

کارگران در جهان سرمایه‌داری همواره شرایط مطلوبی نداشته‌اند. آنها با گذشت نزدیک به یک قرن و نیم همچنان در تلاش برای دستیابی به حقوق عادلانه تلاش می‌کنند. نمتنها در قرن گذشته، بلکه در دهه‌های اخیر نیز با نامالایمات زیادی در سراسر جهان مواجه بوده‌اند که نتیجه آن اعتراض‌های گسترده و اعتصاب بوده است. یکی از معروفترین اعتراض‌های کارگری در سال‌های اخیر اعتصاب کارگران جنرال موتورز است. در سال ۲۰۰۷ میلادی از ۲۴ تا ۲۶ سپتامبر حدود ۷۳ هزار نفر از کارمندان شرکت خودروسازی جنرال موتورز آمریکا در اعتراض به نداشتن امنیت شغلی و امکان از دست دادن شغل پس از تعطیل شدن سه کارخانه جنرال موتورز در کانادادست از کار کشیدند و پس از مدتی مذاکره و محقق شدن خواسته‌هایشان به کار ادامه دادند.

از تابستان ۲۰۰۹ تا بهار ۲۰۱۰ نیز میلیون‌ها مرسوله پستی در انگلستان به دلیل اعتصاب کارگران بخش پست در این کشور جابه‌جا نشد. علت این اعتصاب به نتیجه نرسیدن اتحادیه کارگران با مسئولان اداره پست انگلستان بر سر بحث تأثیر برنامه مدرن‌سازی بر امنیت شغلی کارگران بود. برای نمونه مشخص نبود که ماشین‌های اتوماتیک جدید باعث بیکاری چند درصد از کارگران خواهد شد. درنهایت با افزایش حقوق کارگران و حفظ ۷۵ درصد نیروها در وضعیت کار تمام‌وقت، اعتصاب به پایان رسید.

این در حالی است که صنعت معدن آفریقای جنوبی نیز اعتراض‌های وسیع کارگری را تجربه کرده است. در ۴ دسامبر سال ۲۰۰۷ همه کارگران صنعت معدن آفریقای جنوبی در اعتراض به شرایط نامن کاری دست به اعتصاب یک‌روزه زدند. البته کار در معدن و خطرات آن مسئله ناشناخته‌ای نیست اما به علت افزایش تلفات در بین سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۰۷ این اعتصاب برپا شد تا دولت برای کاهش تلفات اقداماتی را به اجرا بگذارد.

فروشگاه زنجیره‌ای وال مارت آمریکا، با تجربه‌ای که در پرداخت غرامت به کارگران دارد، تا سال‌ها از تلاش برای انکار حقوق کارکنانش واهمه خواهد داشت. در سال ۲۰۰۶ میلادی، ۲۰۰ نفر از کارمندان یکی از شعب فروشگاه‌های زنجیره‌ای وال مارت در اعتراض به شرایط نامناسب کاری و درخواست کاهش ساعت کاری دست به اعتصاب زدند. مجموعه وال مارت سال‌هاست مجموعه‌ای ظاهرا مناسب برای کارگران اما نامناسب در واقعیت امر شناخته شده است و به نظر به کارگران، مشتریان وال مارت اهمیتی به رجمات کارکنان این مجموعه نمی‌دهند. بسیاری از کارگران اعتصابی به اشکال مختلف با کسری حقوق مواجه شدند اما درنهایت در سال ۲۰۰۸ وال مارت ناگزیر به پرداخت حقوق پامال شده کارکنان شد.

اعتصاب کارکنان حمل‌ونقل عمومی نیویورک در دسامبر ۲۰۰۵ میلادی نیز سیستم حمل‌ونقل عمومی شهر نیویورک را به طور کامل مختل کرد. علت این اعتصاب شکست مذاکرات بین اتحادیه کارگران و روسای شرکت‌های حمل‌ونقل بر سر افزایش دستمزد، حقوق بازنشستگی و کاهش سن بازنشستگی بود. کارگران موفق شدند به خواسته‌های خود برسند و صبح روز ۲۲ دسامبر تمام فعالیت‌ها روند عادی خود را از سر گرفت. از آنجایی که تاریخچه اعتراض‌های کارگری به آمریکا بازمی‌گردد، این کشور در طول سال‌های متعددی نمونه‌های متعددی از اعتصاب‌ها را تجربه کرده است. در فاصله نوامبر ۲۰۰۷ تا فوریه ۲۰۰۸، تلویزیون‌های آمریکا دچار مشکل شدند، زیرا نویسندگان به دلیل نارضایتی از حقوق دریافتی از نوشتن متن‌ها خودداری کردند. ضرر این نارضایتی برای تلویزیون‌های آمریکا چندین میلیارد دلار برآورد می‌شود. با ادامه اعتصاب، بازگرا تلویزیون نیز که کار آنها به طور مستقیم به نویسندگان وابسته بود، به اعتصاب‌ها پیوستند و درنهایت این مدیران تلویزیون بودند که به خواسته‌های نویسندگان عمل کردند.

گشایش پتانسیل اشتغال در خاورمیانه و آفریقای شمالی

وضعیت اشتغال و کارآفرینی در منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی درست بعد از جنگ جهانی دوم شباهت‌های باورنکردنی با هم داشته است. اما این شباهت‌ها در چه مواردی بوده است؟ جالب اینجاست که دولت‌های کشورهای مختلف این مناطق هم واکنش‌های تقریباً یکسانی در برخورد با این موضوع نشان داده‌اند. کتاب «گشایش پتانسیل اشتغال در خاورمیانه و آفریقای شمالی» به ترسیم شرایط اشتغال در کشورهای این مناطق پرداخته و از ضعف‌ها و نقاط قوت سیاست‌های دولت‌ها در برخورد با شرایط سخن گفته است. می‌توانید این کتاب را از سایت آمازون تهیه کنید.

تجربه دیگر کشورها

۱۴ | کتینه نو

یکشنبه • ۱۰ اردیبهشت ۱۳۹۶ • شماره صد

A T I V E H N O

باگذشت ۱۳۱ سال، در گوشه و کنار دنیا نقض حقوق کارگران ادامه دارد

یکی از دستاوردهای جنبش‌های کارگری در قرن گذشته پدید آمدن یک نهاد بین‌المللی به نام سازمان بین‌المللی کار است.

حامد رسولی

روزنامه نگار

اول ماه می هر سال روز جهانی کارگر است که به یاد کارگرانی که برای دستیابی به حقوق خود اعتراض کردند، برگزار می‌شود. ۱۳۱ سال پیش در چنین روزی کارگران در شیکاگو به خیابان‌ها آمدند و علیه ساعت کاری تظاهرات کردند. این تظاهرات به خشونت کشیده شد و امروز به یاد آسیب‌دیدگان این اعتراض‌ها در اغلب کشورهای جهان مراسمی از سوی اتحادیه‌های کارگری برگزار می‌شود.

در اول ماه می سال ۱۸۸۶، کارگران آمریکایی در شیکاگو خواستار تعدیل ساعات کاری شدند. دولت قرار بود در این روز ساعت کار را دو ساعت کاهش دهد اما این دستورالعمل اجرایی نشد و کارگران در هزار و ۲۰۰ کارخانه اعتصاب کردند. این اعتصاب‌ها و اعتراض‌های خیابانی چهار روز ادامه یافت و تعداد کارگرانی که در آن شرکت کرده بودند به ۹۰ هزار نفر افزایش یافت. سرانجام در روز چهارم اعتراض‌ها پالیس وارد عمل شد و پس از انفجاری ناگهانی، به روی جمعیت معترض آتش گشود. در این بین تعدادی کشته و مجروح شدند و ۸ نفر نیز به‌عنوان متهمان اصلی دستگیر شدند که ۵ نفر از آنها آلمانی تبعه آمریکا بودند. دادگاه یکی از آنها را به ۱۵ سال حبس و ۴ نفر دیگر را به اعدام محکوم کرد. البته حکم دو نفر از آنها به حبس ابد کاهش یافت، یک نفر خودکشی کرد و دیگری اعدام شد. از آنجایی که زادگاه این کارگران آلمان بود، حزب نازی که در آن زمان بر سر کار بود روز اول ماه می را روز ملی و تعطیل اعلام کرد و از آن پس در شماری از کشورها روز کارگر تعطیل رسمی است.

روز کارگر در آمریکا و کانادا

ریشه‌های روز جهانی کارگر درواقع به طبقه کارگر آمریکا بازمی‌گردد، اما از آنجا که این روز پس از به قدرت رسیدن کارگران در روسیه در سال ۱۹۱۷ بیشتر با نام ایدئولوژی‌های کارگری سوسیالیسم و کمونیسم شناخته می‌شد، آمریکا اولین دوشنبه ماه سپتامبر را روز کارگر اعلام کرد و کانادا نیز به‌عنوان متحد آمریکا از این الگو پیروی کرد. اما در سال‌های اخیر تلاش شده اول ماه می به‌عنوان روز جهانی کارگر در آمریکا و کانادا

به رسمیت شناخته شود. در آمریکا گروه‌های دفاع از حقوق مهاجران در سال‌های گذشته پرچم این روز را در دست داشته‌اند. در کانادا نیز گروه‌های چپ مختلف و گروه‌های حقوق مهاجران به تلاش‌های مشابه دست زده‌اند.

به هر ترتیب اعتراض‌های کارگران در آن زمان نخستین گام برای کمک به ایجاد موقعیت شغلی بهتر برای این طبقه به شمار می‌رود و با وجود تفاوت زمان گرامیداشت روز کارگر در آمریکا و کانادا در مقایسه با دیگر کشورهای جهان، هدف اصلی یادآوری تلاش کارگران برای بازپای حقوق خود و توجه به آنهاست.

نهادی برخاسته از میان کارگران

یکی از دستاوردهای جنبش‌های کارگری در قرن گذشته پدید آمدن یک نهاد بین‌المللی به نام سازمان بین‌المللی کار است. این سازمان در سال ۱۹۱۹ پس از پایان جنگ جهانی اول و در زمانی که مذاکرات صلح در کاخ ورسای برپا بود شکل گرفت. هدف از ایجاد این سازمان تدوین قوانین کارگری و بهینه‌سازی استانداردهای بین‌المللی کار و حصول اطمینان از به‌کارگیری آنها بود. سازمان بین‌المللی کار که مقر آن در ژنو است یکی از موسسات تخصصی سازمان ملل متحد است که به امور مربوط به کار و کارگران می‌پردازد. منشور فنی سازمان که به پایانه فیلاولفیا معروف است در سال ۱۹۴۴ تصویب شد. نخستین سطر آن جمله‌ای است که برای روزگار امروز واقعیتی واضح به حساب می‌آید، اما دست یافتن به این واقعیت برای کارگران آن زمان پیروزی بزرگی قلمداد می‌شد: «کارگر کالا نیست.»

نقض حقوق در دنیای مدرن

با اینکه وظیفه اصلی سازمان جهانی کار حمایت از حقوق کارگران است و این سازمان ناظرانی را به سراسر جهان می‌فرستد، نقض

پیشرفت

۶۶

اطمینان از به‌کارگیری آنها بود.

حقوق کارگران در بسیاری از کشورها همچنان ادامه دارد. قطر ازجمله کشورهایی است که در سال‌های اخیر بحث نقض حقوق کارگران و شرایط بسیار بد کار برای آنها در رسانه‌ها مطرح شده است. این کشور می‌خواهد جام جهانی فوتبال را در سال ۲۰۲۲ میزبانی کند و پروژه‌های زیرساختی گسترده‌ای را با شتاب زیاد پیش می‌برد. شرایط نگهداری کارگران و ساعات کار طولانی و دستمزد اندک آنها ازجمله مواردی است که مورد اعتراض سازمان‌های بین‌المللی و حقوق بشری قرار گرفته است. علاوه بر قطر در شماری از کشورهای دیگر خاورمیانه و آسیا نیز نقض حقوق کارگران گسترده است. کارگران غیریومی و عموماً مهاجر بیش از ۸۸ درصد کل جمعیت امارات را تشکیل می‌دهند. براساس قوانین این کشور، کارگران مهاجر مشمول قانون کار نمی‌شوند و باید با شرایطی مانند مصادره گذرنامه، کار در شرایط سخت و ساعات طولانی، با دستمزد پایین زندگی‌شان را بگذرانند. کارگران مهاجر در امارات متحده عربی حق عضویت در اتحادیه‌های کارگری یا برگزاری اعتصاب را ندارند؛ از این رو دست کارفرمایان آنها برای بازداشت و زندانی کردن کسانی که معترض به شرایط خود هستند، کاملاً باز است.

شرایط کارگران در عربستان دست‌کمی از کارگران در قطر ندارد. ۳/۸ میلیون نفر از کارگران این کشور را مهاجران دیگر کشورها تشکیل می‌دهند. مهاجران بین ۹۰ تا ۹۵ درصد از نیروی کار در بخش خصوصی را تأمین می‌کنند. اما از بسیاری از حقوق و مزایای کارگری محروم هستند و باید در شرایط برده‌داری مدرن کار کنند. سیستم کفالت در عربستان نیز به کارفرمایان این اجازه را می‌دهد که براساس حسن نیت خود هر زمان که خواستند کارگران را اخراج کنند، اما اجازه خروج به آنها ندهند؛ چرا که از نظر قانون اجازه بازگشت کارگر منوط به رضایت کارفرماست، پیشرفت لاک‌پشتی نظام حقوقی کارگران در عربستان سعودی

یکی از دستاوردهای جنبش‌های کارگری در قرن گذشته پدید آمدن یک نهاد بین‌المللی به نام سازمان بین‌المللی کار است. این سازمان در سال ۱۹۱۹ پس از پایان جنگ جهانی اول و در زمانی که مذاکرات صلح در کاخ ورسای برپا بود شکل گرفت. هدف از ایجاد این سازمان تدوین قوانین کارگری و بهینه‌سازی استانداردهای بین‌المللی کار و حصول

به این معناست که کارگران مهاجر باید همچنان هزینه‌های هنگفتی برای کار در این کشور بپردازند. از سوی دیگر آنچه کارگران پاکستانی باید با آن مبارزه کنند گستره عظیمی از محرومیت، نبود قانون کار، خشونت و دستگیری است. اعتراض به کشته شدن کارگران در محیط کار به اتفاقی روزمره در پاکستان تبدیل شده که همیشه به خشونت‌های پلیس ختم می‌شود. اما اتفاق مهم سال ۲۰۱۵ این بود که در این سال پلیس پاکستان نیز به نشان اعتراض به نگرفتن حقوق تظاهرات کرد، اما خود آنها نیز دستگیر و از کار اخراج شدند.

در بین کشورهای آسیایی نام چین همواره به‌عنوان کشور ناقض حقوق کارگران مطرح بوده است. چین به دلیل نقض گسترده قوانین کار ازجمله استخدام کارگران در مشاغل مخاطره‌آمیز در فهرست ۱۰ کشور نامناسب برای کارکنان است. در صورت هرگونه عمل غیرقانونی، کارگران در این کشور، علاوه بر کارفرمایان باید با ماموران دولت نیز روبه‌رو شوند. همچنین کارگران چینی با تبعیض گسترده در محیط کار و بازداشت در روند اعتراض به این تبعیض مواجه هستند.

کشورهای بلوک شرق در اروپا نیز از این قاعده مستثنا نیستند. کارگران در بلاروس با تبعیض، کار اجباری و ممنوعیت‌های مختلف روبه‌رو هستند. براساس قانون کار جدید این کشور، کارگران کشاورزی و جنگل‌داری حق ندارند کار خود را ترک کنند. بسیاری از کارگران این کارها تصویب چنین قانونی را هم‌تراز برده‌داری در دوران مدرن می‌دانند و تا آنجا که بتوانند به شیوه‌های خود با آن مخالفت می‌کنند.

در قاره آمریکا نیز کلمبیا را می‌توان چشم اعضای اتحادیه‌های کارگری نامید. در سال ۲۰۱۵، بیش از ۲۰ نفر به جرم فعالیت در اتحادیه‌های کارگری جان‌شان را به طرز مرموزی از دست دادند. در کنار همه سختی‌های کار در این کشور، کارگران کلمبیایی با تبعیض در زمینه کار و حقوق اجتماعی روبه‌رو هستند و باید مطالباتشان را از راه‌های غیرقانونی و زیرزمینی دنبال کنند.

در قاره آفریقا نیز سوازیلند توانسته عنوان بدترین کشور برای کارگران در میان ۱۰ کشور را به‌واسطه وجود رژیم سرکوبگر، ارباب، خشونت پلیس و زندانی کردن کارگران به دست بیاورد. فعالیت اتحادیه صافی در این کشور ممنوع است و حاکمان این کشور با اعضای اتحادیه کارگری با قوانین ضدتروریسم برخورد می‌کنند.

@ghlamrorefah

ماهانماه تحلیلی حوزه رفاه و تأمین اجتماعی

www.ghlamrorefah.ir

قلمرو رفاه